

Το περιβόλι της Ευρώπης

Από τον **Μάξιμο Χαρακόπουλο***

Η Θεσσαλία ήταν πάντα ο αιτοβολώνας της Ελλάδας. Ωστόσο, η παραδοσιακή καλλιέργεια των δημητριακών, που εναλλάσσονταν με ψυχάνθη για να «ξεκουραστεί» το χωράφι, εδώ και δεκαετίες δεν προσφέρει, όπως κι όλες οι ξηρικές καλλιέργειες, ικανοποιητικό εισόδημα στον αγρότη. Έτσι πολλοί στράφηκαν στην αναζήτηση άλλων πιο δυναμικών καλλιεργειών που να διασφαλίζουν σημαντικές αποδόσεις και βιώσιμο οικογενειακό εισόδημα.

Με το βαμβάκι και τις ευρωπαϊκές επιδοτήσεις –«όλα τα κιλά όλα τα λεφτά»– η εικόνα του κάμπου άλλαξε. Το βιοτικό επίπεδο του μέσου αγροτικού νοικοκυριού βελτιώθηκε. Οικογένειες σπούδασαν και πάντρεψαν παιδιά. Το βαμβάκι, όμως, ως κατεξοχήν υδροβόρα καλλιέργεια, ανέδειξε το υδατικό έλλειμμα του κάμπου. Ο υδροφόρος ορίζοντας έπεσε δραματικά από την υπεράντληση, με αποτέλεσμα σε πολλές περιπτώσεις οι γεωτρήσεις να έχουν υφάλμυρο νερό! Η μερική μεταφορά νερού από τον Αχελώο, που για δεκαετίες πρόβαλε ως η λύση του υδατικού προβλήματος, τα τελευταία χρόνια καρκινοβατεί με κίνδυνο να μείνει μια... τρύπα στο νερό! Έτσι το κόστος της άρδευσης σε πολλές περιπτώσεις καθίσταται ασύμφορο.

Επιπλέον, η αποσύνδεση των κοινοτικών ενισχύσεων από το ύψος της παραγωγής, οι περικοπές των κονδυλίων της Κοινής Αγροτικής Πολιτικής και οι καθλωμένες τιμές του προϊόντος έχουν ως αποτέλεσμα ο άλλοτε «λευκός χρυσός» του κάμπου να έχει πια χάσει τη λάμψη του. Όλο και περισσότερο τον τελευταίο καιρό οι αγρότες και ιδιαίτερα οι νέοι συνειδητοποιούν ότι η έως σήμερα πεπραγμένη είναι πεπερασμένων δυνατοτήτων και «ψάχνονται» για εναλλακτικές πιο προσοδοφόρες καλλιέργειες. Αμπέλια, οπωροφόρα δένδρα, λαχανικά, αλλά και ψηροί καρποί κεντρίζουν το ενδιαφέρον πολλών που βλέπουν ευκαιρίες στον Αγροδιατροφικό τομέα. Το μοντέλο της «στατικής» αγροτικής ανάπτυξης του παρελθόντος, που περιοριζόταν κυρίως εντός των εθνικών συνόρων, εδώ και αρκετά χρόνια, ελέω παγκοσμιοποίησης, έχει αρρωθεί. Η σύγχρονη γεωργία δεν μπορεί παρά να βασίζεται στην ανταγωνιστικότητα, στην επιχειρηματικότητα, στην αρτιότερη εκμετάλλευση και διαχείριση των πόρων και του περιβάλλοντος. Και επειδή αποκτά όλο και ισχυρότερη σύνδεση με τις αγορές θα πρέπει να κατευθύνεται προς την παραγωγή διαφοροποιημένων προϊόντων με συγκεκριμένη ταυτότητα, γεγονός που απαιτεί νέες μεθόδους διαχείρισης, τυποποίησης και εμπορίας.

Συνεπώς, ο σύγχρονος αγρότης στη χώρα μας, από αποδέκτης επιδοτήσεων θα πρέπει να εξελιχθεί σε διαχειριστή γεωργικής εκμετάλλευσης, σε αγρότη επιχειρηματία που παράγει ανταγωνιστικά και ποιοτικά προϊόντα, σεβόμενος το περιβάλλον. Και για να γίνει αυτό θα πρέπει να αξιοποιήσει στο έπακρο όλα τα διαθέσιμα εργαλεία και να επενδύσει στην καινοτομία. Βε-

βαίως, στην παρούσα συγκυρία της οικονομικής κρίσης, η έλλειψη ρευστότητας λειτουργεί ως τροχοπέδη. Η απουσία πρόσβασης των αγροτών σε φτηνό χρήμα, που είναι αναγκαία προϋπόθεση για την υλοποίηση της οποιας επένδυσης –ακόμη και μέσω των δράσεων του Προγράμματος Αγροτικής Ανάπτυξης του αρμόδιου υπουργείου– δυσκολεύει το όποιο εγχείρημα. Η κρίση ρευστότητας και οι πολιτικές που δεν ευνοούν την ιδιωτική πρωτοβουλία έχουν αναγκάσει τον αγροτικό κόσμο να κάνει δεύτερες σκέψεις, αποφεύγοντας τολμηρά βήματα που έχουν σχέση με το επιχειρείν και την εξωστρέφεια. Αναμφίβολα, το μεγαλύτερο πρόβλημα της ελληνικής γεωργίας είναι η χαμηλή ανταγωνιστικότητα. Τα ελληνικά προϊόντα, παρά το ισχυρό κλιματικό-περιβαλλοντικό πλεονέκτημα που διαθέτουμε, δεν μπορούν να είναι ανταγωνιστικά σε ένα διαρκώς απαιτητικό καταναλωτικό κοινό αν δεν έχουν ισχυρή ταυτότητα, με αποτέλεσμα να χάνονται ακόμα και παραδοσιακές αγορές. Είναι αλήθεια ότι διαθέτουμε τα περισσότερα Προϊόντα Ονομασίας Προέλευσης σε επίπεδο ΕΕ. Ένα από αυτά είναι το αρνάκι και το καπακάκι Ελασσόνας. Αλήθεια, η αναγνώριση από μόνη της ως ΠΟΠ ήταν αρκετή για να προσδώσει την ζητούμενη προστιθέμενη αξία στο προϊόν; Υπήρξαν από πλευράς των άμεσα ενδιαφερόμενων οι προωθητικές ενέργειες στις αγορές ή τελικά στην προκειμένη περίπτωση το ΠΟΠ αποδείχθηκε ένα πουκάμισο αδειανό;

Το κράτος-πατερούλης έχει εξαντλήσει τα όριά του. Εκείνο που πανευρωπαϊκά προβάλλει είναι οι συνέργειες των ίδιων των παραγωγών, οι δράσεις μέσα από τη συνένωση δυνάμεων,

νέοι Συνεταιρισμοί και ευέλικτες Ομάδες Παραγωγών, χωρίς τις παθογένειες του παρελθόντος, που θα αξιοποιήσουν την καινοτομία με στόχο την αύξηση της ανταγωνιστικότητας των προϊόντων και εντέλει την ενίσχυση της εξωστρέφειας. Ποιοτικά προϊόντα και όχι συμβατικά –που άλλωστε άλλοι παράγουν με χαμηλότερο κόστος από εμάς– πρέπει να είναι η στόχευσή μας. Αυτά που απευθύνονται σε απαιτητικούς καταναλωτές, που είναι διατεθειμένοι να πληρώσουν κάτι παραπάνω.

Η επιχειρηματική αυτή λογική, ήδη έχει αρχίσει να εμφανίζεται στον αγροτικό κόσμο και μπορεί να οδηγήσει σε μια αμύθη συνεργασία με τις επιχειρήσεις διατροφικών προϊόντων. Για την υλοποίηση αυτού του στόχου είναι απαραίτητο να υπάρξουν κίνητρα στη νέα γενιά, τους νέους επιστήμονες που θέλουν να επενδύσουν στον αγροδιατροφικό τομέα στη χώρα μας αλλά διατάζουν, όχι μόνο λόγω ρευστότητας αλλά και γραφειοκρατικών εμποδίων. Σε κάθε περίπτωση, η επένδυση στην έρευνα και στη σωστή μεταφορά της γνώσης είναι επένδυση στο μέλλον το τόπου. Η καινοτομία απαιτεί γνώση, και στη χώρα μας η γνώση υπάρχει –τρανό παράδειγμα τα πανεπιστημιακά ιδρύματα της Θεσσαλίας– άλλα δεν διακέεται με αποτελεσματικό τρόπο στον τελικό αποδέκτη.

Εν κατακλείδι, η καινοτομία είναι στοιχείο της ιδιοσυγκρασίας του Έλληνα. Για να καρπίσει, όμως, χρειάζεται ένα σταθερό οικονομικό περιβάλλον για τον αγρότη και τον επιχειρηματία. Αν, λοιπόν, αξιοποιήσουμε την έρευνα και επενδύσουμε στη νέα γενιά, οι νέες μέθοδοι παραγωγής και τυποποίησης, οι νέες καλλιέργειες και τα νέα προϊόντα θα προκύψουν αβίαστα και η Θεσσαλία θα γίνει το περιβόλι της Ευρώπης.

*** Ο Μάξιμος Χαρακόπουλος** είναι βουλευτής Λαρίσης της Νέας Δημοκρατίας, πρώην αναπληρωτής υπουργός Αγροτικής Ανάπτυξης.

